

Životné prostredie

revue pre teóriu a tvorbu životného prostredia

Roč. XXVIII

4/1994

Obsah

P. Kolat: Environmentálne prijateľné využitie uhlí	173
S. Katusčák: Environmentálne vhodné materiály pre bytovú a verejnú výstavbu	177
M. Radocha: Les a ropné látky	181
J. Bučko: Vplyv výroby buničiny a papiera na životné prostredie	183
V. Lapčík: Doprava a životní prostredí	186
K. Segeta: Minimalizace vlivu koksoven na životní prostředí v České republice	190
Z. Izakovičová, N. Šúriová: Ekologizácia hospodárenia v krajine	192
D. Smolík: Vliv snižování hlubinné těžby uhlí v OKR na rekultivační koncepce	195
J. Šimúth: Nová ekoagrotechnológia - transgénové rastliny	198
P. Tremboš: Environmentálna bezpečnosť Slovenska	200
E. Ginter, M. Tatara: Životné prostredie a stredná dĺžka života obyvateľov Slovenskej republiky	203

Tribúna

Môžeme byť spokojní?

I. Ondrášek: Príroda južného Slovenska je ohrozená	208
F. Holler, M. Círanová: Asociácia priemyselnej ekológie	211

Kontakty

O. Hauskrechtová: Program minimalizácie odpadov	213
--	-----

Ekologizácia technológií

alebo ekologické technológie? V prudko sa rozvíjajúcej ekologickej a environmentálnej terminológii, kde často súperia rôzne školy, čitateľ sotva nájde jednoznačnú a všeobecne uznávanú definíciu. Bez nároku na úplnosť, jednoznačnosť a všeobecný súhlas, skôr naopak - ako námet do polemiky - ponúkame naše charakteristiky úvodných pojmov.

Ako ekologický technologický (výrobný) systém môžeme označiť taký systém, ktorého všetky vstupy, procesy a výstupy sú ekologicky vyhovujúce. To znamená, že do procesu výroby nevstupujú látky a materiály poškodzujúce alebo ohrozujúce ekosystém v najširšom zmysle slova. Ani počas výrobného procesu takéto látky nevznikajú, a teda ani výstupy (výrobky) prírodu nepoškodzujú.

Všetky ostatné technológie majú nepriaznivý vplyv na dynamickú rovnováhu prírody a je len vecou intenzity materiálových a energetických tokov, či a kedy sa stabilita ekosystému naruší, či a kedy sa príroda s týmito nepriaznivými pôsobeniami vysporiada. Aby sa tieto nepriaznivé vplyvy neprejavovali, alebo aspoň minimalizovali, v technologickom procese (najčastejšie na jeho výstupoch) sa používajú rôzne technické, biologické a iné opatrenia. Voda a vzduch sa čistia, výrobky sa povrchovo upravujú, odpady a opotrebované výrobky druhotne spracúvajú alebo bezpečne ukladajú. Túto vedomú činnosť, zameranú na zmiernenie až odstránenie ekologicky nevhodných účinkov technologického procesu, môžeme nazvať ekologizácia technológií. Ekologizovaná technológia je teda taká, kde počas výroby síce vznikajú potenciálne škodlivé látky a materiály, ale za normálnych okolností sa ich vplyv eliminuje zámernou činnosťou človeka.

Zostavovatelia monotémy si uvedomujú, že štruktúra príspevkov pokrýva len malú časť odvetví a je poznačená orientáciou ich pracoviísk. Jedným z dôvodov sú aj ťažkosti so získaním materiálov na túto tému, pretože sa ešte stále zrejme nemáme veľmi čím hrdiť. Azda najviac nás mrzí, že našu prosbu o spracovanie nosného článku na túto tému odborníci z Ministerstva životného prostredia SR nevyslyšali.

Vladimír Konrád, Miloslav Herčík

J. Špičuk: Jubileum vyhlásenia CHKO Slovenský raj	214
Esej	
M. Kozová: Teória demokracie	216

Aktuality

E. Kalivodová, M. Círanová: Blahoželáme	170
--	-----

L. Seko: Environmentálne vzdelávanie a výchova	218
J. Vráblíková: Environmentálny vzdelávaní na Fakulte životného prostredia UJEP	219

Recenzie

T. Hrnčiarová: Krajina - priestor bez hraníc	220
---	-----

Contents

P. Kolat: Environmental coal utilization	173
S. Katusčák: Environmental materials for dwelling and communal building	177
M. Radocha: Forest and oil materials	181
J. Bučko: Impact of pulp and paper making	183
V. Lapčík: Traffic and the environment	186
K. Segeta: Minimization of the influences of coking plants on the environment in the Czech Republic	190
Z. Izakovičová, N. Šúriová: Ecologization of territorial economy	192
D. Smolík: Influence of attenuation programme of deep coal mining in Ostrava-Karviná district on recultivation conception	195
J. Šimúth: New ecoagrotechnology - the transgenic plants	198
P. Tremboš: Environmental security of Slovakia	200
E. Ginter, M. Tatara: The environment and medium length of life of the inhabitants of the Slovak Republic	203

Tribune

May we be satisfied?

I. Ondrášek: The nature of southern Slovakia is endangered	208
F. Holler, M. Círanová: Association of industrial ecology	211

Contacts

O. Hauskrechtová: Waste minimization programme	213
J. Špičuk: Jubilee Declaration of the Protected Landscape Area Slovenský raj	214

Essay

M. Kozová: The Theory of Democracy	216
---	-----

Recent news

E. Kalivodová, M. Círanová: Congratulation	170
L. Seko: Environmental education	218
J. Vráblíková: Environmental education at the Environmental Faculty of the UJEP	219

Review

T. Hrnčiarová: Landscape - space without borders	220
---	-----

Ecologization of technologies

or ecological technologies? The reader in the quick developing ecological and environmental terminology cannot find unambiguous and generally used definitions. Without the effort of completeness, unanimity, rather on the contrary - as a subject of polemic - we suggest our explanations of introductory terms. Such a system can be marked as an ecological one the inputs, processes and outputs of which are suitable from the viewpoint of ecology. It means that in the process of production there do not appear materials endangering or damaging the ecosystem. These materials arise neither during the production process, nor the nature is damaged by them.

All other technologies have negative impacts on dynamic equilibrium of nature and it depends only on the intensity of material and energy flows, whether and when ecosystem stability is damaged, whether and when nature balances these negative impacts. In order to minimize them in technological processes there are used different technical and biological measures. Water and air are purified, surfaces of products are treated, wastes are secondary utilized or safely stored. This activity aimed at elimination or liquidation of ecologically negative impacts of the technological process may be called - ecologization of technology, when during the process of production potential harmful materials appear but their influence is eliminated by purposeful activity of man.

The compilers of this monotheme realize that the structure of contributions cover only a small part of branches and that it is marked by orientation of single workplaces. There were difficulties in obtaining materials for this theme because we still cannot be proud of anything in this field. We feel sorry very much for the fact that our request for writing the main article to this problem has not been accepted by the specialists of the Ministry of the Environment of the Slovak Republic.

Vladimír Konrád, Miloslav Herčík

Blahoželáme

Prof. RNDr. Milan Ružička, DrSc., zakladateľ a hlavný redaktor časopisu Životné prostredie, spoluzakladateľ SAV, dožil sa 29. mája t. r. životného jubilea - 65 rokov. Počas svojho 43-ročného pôsobenia v Slovenskej akadémii vied a umení a Slovenskej akadémii vied vykonal veľký kus práce nielen v oblasti vedeckého výskumu, ale aj v pedagogickej a edičnej, v koordinácii vnútroštátneho i zahraničného vedeckého bádania, veľmi aktívne sa venoval aj vedecko-popularizačnej a expertíznej činnosti. Zhodnotiť rozsah doterajšej práce prof. Ružičku, vzhľadom na šírku jeho záujmov, je dosť zložitá.

Zastavíme sa preto len pri najvýznamnejších etapách jeho doterajšieho pôsobenia.

Jubilant patrí do kolektívu vedec-kých pracovníkov, ktorí sa v päťdesiatych rokoch podieľali na založení prvej slovenskej akademickej vedeckej ustanovizne. Ako pracovník SAVU bol jedným z tajomníkov Komisie Sboru Povereníkov pre vybudovanie SAV.

Hneď v prvých rokoch existencie SAV pôsobil vo vedúcich funkciách, najprv ako zástupca vedúceho oddelenia geobotaniky Biologického ústavu SAV, zakrátko už ako vedúci oddelenia biológie a tvorby krajiny, ktoré sa jeho